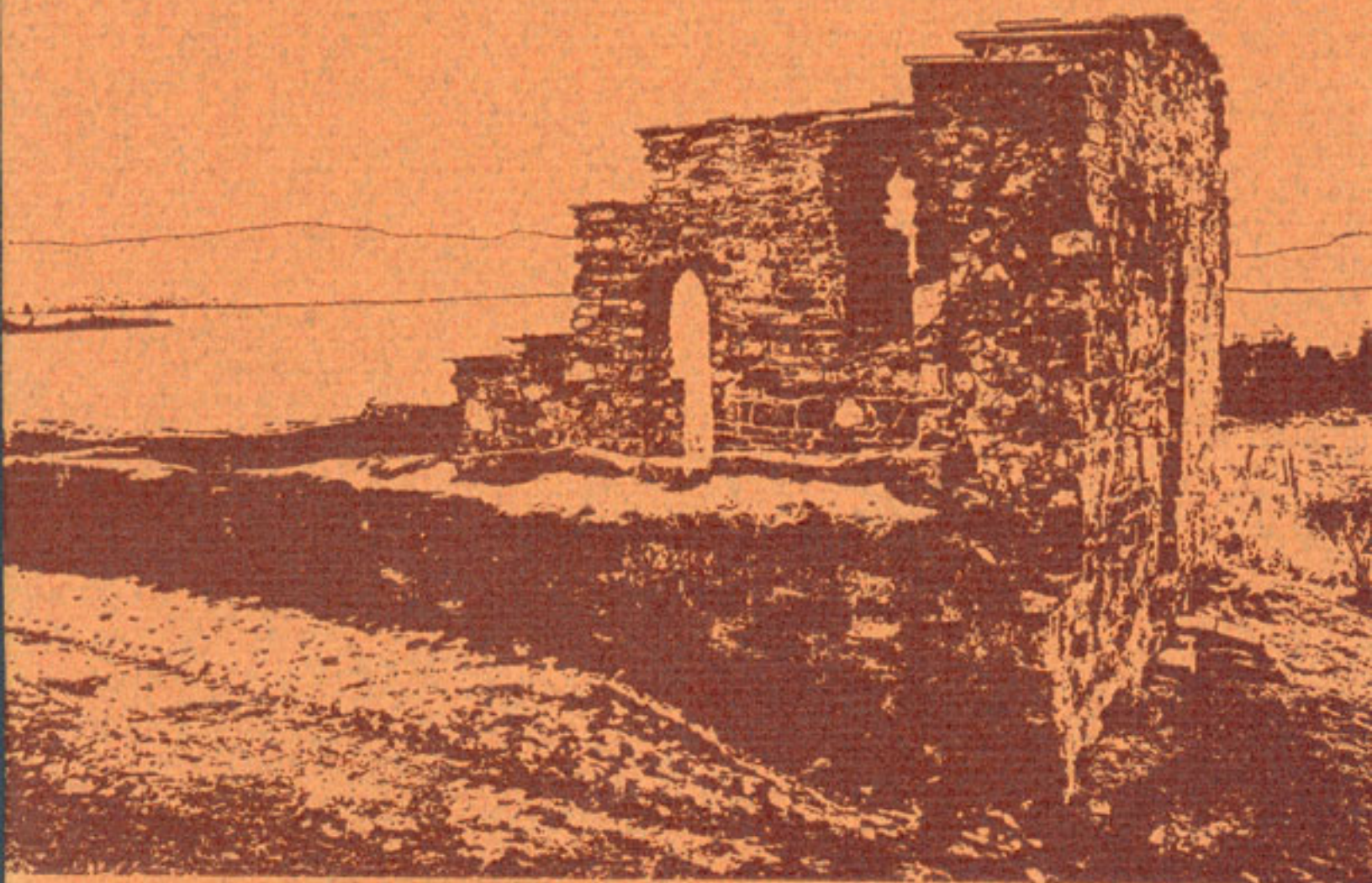

MARIDALEN

'72

En hilsen

Et år er snart gått siden skriftet «Kom til den fagre Maridal» ble utgitt. Et år er ingen lang tid, men i Maridalen har det hendt så mye i denne tiden. Det bildet av dalen vi kunne berette om i januar 1972, er i dag et annet.

«Kom til den fagre Maridal» mente vi, skulle innby folk til å dele med oss gleden over denne kulturperlen som ligger slik til at den blir byens viktigste rekreasjonslunge. Vi hadde håpet at presset mot Maridalen som storbyen representerer, hadde blitt noe redusert i og med forståelsen av kulturlandskapet og kulturmiljøet som menneskelig trivselsfaktor faktor har øket. Så er dessverre ikke tilfelle. Etter vår mening har politikerne ikke «oppdaget» Maridalen! Det som har skjedd med dalens sentrale punkt, er etter vår mening, neglisjering av folks ønsker og vilje. Folkemeningen i Maridalen er ikke den samme som hevdes av sentrale, bestemmende kommunale organer. Kanskje et brudd i nærdemokratiet?

Som et ingenmannsland, med ruiner stikkende opp lik en rest etter stridens gang, ligger Nedre Kirkeby der. Låven er revet. En meningsløs handling som har ødelagt miljøet på dalens eldste gard — kommunal vandalisme?

Fra kommunalt hold har man rettet en anmodning til Norges Landbrukshøyskole som har ført til at et institutt har kommet med et utkast til program for utredning vedrørende vern og sikring av naturmiljø og kulturlandskap i Maridalen. Dette er ikke blitt tatt hensyn til. Rivningsplanene har man ikke villet oppheve til de truede anlegg er registrert og vurdert på antikvarisk og miljømessig verdigrunnlag. En eventuell senere riving skulle da ta hensyn til dette materialet.

Det som nå står igjen i Maridalen er derfor blitt så mye mer verdifullt. Alle anslag mot miljøet heretter i dalen må nødvendigvis føre til et fast vern. Et skjerpet vakthold er det eneste som heretter kan bevare Maridalens fremtidige kulturmiljø.

Vi har kalt vårt lille skrift — Maridalen '72 — og mener med dette at skriftet skal bli en årviss foreteelse. Det skal være kontaktorgan for Maridalens Venner og for alle som verdsetter og setter pris på dalens egenart. Gjennom spaltene tror vi at vi kan drive propaganda for å øke interessen for dalen som friluft- og rekreasjonssted for alle. Etter vår formålsparagraf arbeider vi da for å hindre tilsøpling av dalen, samtidig som vi oppnår å verne om områdets historiske og kulturelle egenart.

ROLF RASCH-ENGH

Formann i Maridalens Venner

Hvorfor vi verner om Maridalen

Stille og forlokkende — slik ligger Maridalen der i dag og slik vil vi at dalen skal få lov til å ligge for fremtidens generasjoner.

I 1841 kunne Henrik Wergeland skrive i sin «Dalvise».

«det er min sjel en frydfull trang,

at gjeste Norges dale.

Den gamle Fjellkoll elsker sang,

den glade hjertes tale.

Kom til den fagre Maridal;

til Kleivens svimlende portal,

kom hvorsomhelst, og Norge skal

deg i sin favn husvare».

Nå er ikke «Kleivens svimlende portal», noe sted i Maridalen, men Krokkleiva opp fra Sundvollen på Ringerike. — Men det dikteren har villet med denne raske skiftningen er nettopp å vise oss Norges mangfoldighet i landskap og natur. — Han sier da til slutt i verset kom hvorsomhelst og Norge skal deg i sin favn husvare. — Det interessante for alle som setter pris på Maridalen, er at Henrik Wergeland i et dikt om norsk natur har brukt dalen som eksempel.

Dagens menneske har kanskje behov for natur? I alle fall har vi kommet til den erkjennelse at naturen er livsviktig for menneskene, selv om vi er vitne til at det gjøres golde og for alltid ødeleggende inngrep i den. Hvert år i vår utvikling skulle være — naturvernår — hvor vi skulle slå ring om og verne kulturlandskap og kulturjord. — Maridalen er et område som kan oppvise kulturlandskapet og kulturjorden.

Det begrepet som «Maridalens Venner» alltid må arbeide ut fra og se sitt virke i relasjon til, er svært vidtfavnende. Det omfatter tre hovedområder:

A — Et vern om kulturlandskap og kulturjord.

B — Bevaring av naturområder og -miljøer for forskning, friluftsliv og undervisning.

C — Bevaring av natur-ressursene for å sikre produksjonen.

Menneskenes kultur som kan defineres som — all håndens og åndens arbeid, — vil alltid gripe inn og etterlate seg spor i landskapet. Kulturlandskapet blir da et område som er påvirket av menneskelig virksomhet. Det har sitt motstykke i naturlandskapet som utelukkende er et resultat av en lovmessig likevekt som geologi, klima og biologi har skapt. Forklaringen viser en veldig bredde — i areal i ytringsformer og i tidsepoker. Vi finner veide-mannsbuer og oldfunn i de fleste fjellområder. Skogene er formet av hogst, beiting og førsanking, kysten har fiskevær og bydannelser. Kraftlinjer og veier gjennomfører landet og gjør Norges-kartet til et grovmasket nett.

I dag er det grunn til å verne alle sider av kulturlandskapet. Opprinnelig var Norge et rent bondesamfunn. Siden skapte industrialisering og tettsted-dannelser nye næringsmuligheter. I tettstedene bor i dag over 60 % av alle nordmenn. Om noen år vil tallet være enda høyere — prognosene regner med over 80 %.

Mennesket er så på vandring i kulturlandskaper. Praktisk gir det seg utslag i at 15 norske gardsbruk nedlegges daglig. Setervoller, utslåtter og engstykker som det har tatt år og slit å rydde, forsvinner. Naturen tar sitt tilbake.

Kulturlandskapet har sin verneverdi. For det første, er det den museale verdi. Museenes berettigelse blir anerkjent. Vi har lært

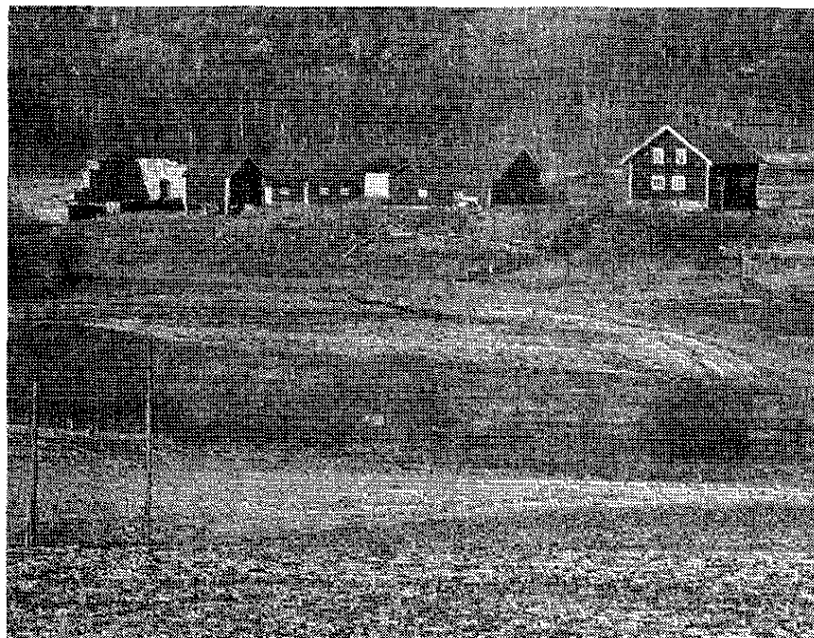

Nedre Kirkeby, senhøstes 1972 — etter at bulldozer-mentaliteten har seiret.

å verdsette vår fortid. I det kulturhistoriske bilde er kulturlandskapet en vesentlig del, og det kan ikke bevares på museer!

Det er vel og bra med museer, men gamle gardstun egner seg best i de strøk hvor de har ligget i hundrer av år. Vi kan flytte husene og innboet, men ikke landskapet de en gang sto i. Steingjerder, slåtteteiger, vannrenner, brokonstruksjoner, veistumper og kløvstier er utransportable kulturverdier. — Til denne del av vår kulturhistorie er vår identitet knyttet. Livsmønstre og holdninger totalforandres i urbaniseringsprosesser. Det er da vesentlig at den plattform som er vår forankring ikke rokkes.

Kulturlandskapet har også en produksjonsfaktor. Landbruket representerer fortsatt et betydelig innslag i nasjonalproduktet.

Nedre Kirkeby, slik garden var før riving tok til.

Å la være et verv av vårt kulturlandskap vil bl. a. si at en produksjonsfaktor i en av primærnæringene opphører.

I dag blir også kulturlandskapet en rekreasjonslunge for våre befolkningskonsentrasjoner. Kulturlandskapet inngår i bymenneskets hverdag på en sentral og langt større måte enn vi kanskje er klar over.

Hva er det som for eks. gjør Sørlandssommeren spesiell? Det er de gamle typiske sørlandshus (skipperhus) i uthavnene som glir i ett med landskapet. Hva er det særegne ved en biltur gjennom deler av Gudbrandsdalen? Det er de tradisjonsrike gamle gardar, med solstekte tømmervegger og små hvite vinduer mot dalen. Garden aner vi, var et trygt tilholdssted som ga grobunn for en levende og rik folkekultur. På samme måte er det smågardene oppe på fjellhyllene som gjør Vestlandsfjordene til et så imponerende skue.

Eksempelene kan forfleres i det uendelige. En rekke av komponentene i kulturlandskapet er direkte nødvendige i det bildet vi danner oss og som må brukes i vår utnyttelse av landskapet til rekreasjon. Hver enkelt kan tenke seg tilbake til egen liten flekk av kulturlandskapet, der en har sin tilknytning, enten fra barndom, ferie eller arbeidsplass. Det er kulturlandskapet i dets utallige former og variasjoner, som preger vår forestillingsverden omkring norsk landskap. Landskapsbildet er vår egen opplevelse av de inntrykk vi mottar med våre sanser og vår følelsesmessige reaksjon på møtet med ulike landskaper. Jærens rullende landskap forsterkes nettopp av mennesket i sammenlikning med land og hei, havet og hvelvingen himmelen.

De faktorene vi har nevnt er i særlig høy grad gjeldende for det lille dalføret — Maridalen — som ligger innenfor Oslos grenser. Her har kulturlandskapet musene verdi, produksjonsverdi og rekreasjonsverdi for *hele* Oslos befolkning. Vi er klar over at Maridalen som skulle være *hele* Oslos rekreasjonslunge er sterkt truet. Alle anslag mot dalføret viser til fulle at det overhodet ikke tas hensyn til dalens kulturhistoriske bakgrunn.

Historieberetningen om Maridalen forteller ikke om de store og lagnadsfulle begivenheter i vår historie, men er en krønike om mennesker i det stille, det daglige arbeidsomme slitet som har vært med på å bære landet vårt fram til det det er i dag.

I 1401 ble alt kirkelig jordegods i selve Oslo-området nedtegnet i ei bok som vi i dag kjenner under navn av Den Røde bok. Navnet, Den Røde bok fikk den i 1521 da kansleren, Hans Olsson, lot den binde inn i et rødt bind. Boka er ei jordebok, som ikke bare inneholder de kirkelige eiendommer i Oslo-området, men gir en oversikt over samtlige jordegods som ligger til Oslo bispedømme. Bak boka møter vi biskopen i Oslo, Eystein Aslakson. Han var født i Borre og ble biskop i 1385. I 1388 begynte han innsamlingen av det materialet som i 1401 forelå i jordeboka.

Her leser vi at i 1395 sluttet biskopen en kontrakt med Ogmund bonde på Grefsen. Kontrakten gjaldt prestegarden i Margarthardal. Denne garden fikk Ogmund bygsle så lenge han levet uten

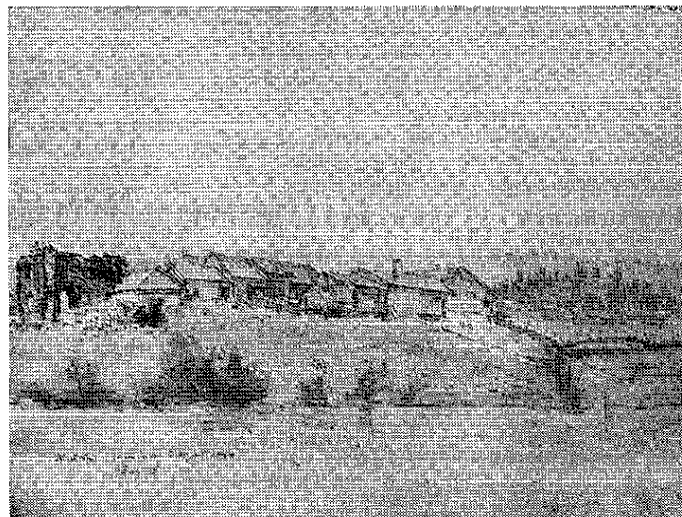

leie, men mot at han forpliktet seg til å bygge nye hus på garden.

Som vitne til kontrakten ble det navngitt 3 prester — Sira Peter, Sira Olav, Sira Arvid Jon på Lindern og 3 bønder — Guttorm på Aker, Klemens på Ullevål og Tore på Sogn. Vi tror måtte nevnes fordi avtalen mellom bonden og biskopen var muntlig. At vi kjenner avtalen i dag, skyldes at den ble notert i registeret som biskopen lot sette opp over alle kirkene i bispedømmet med oppgave over hvor stor tiende hver enkelt hadde. Under St. Margarethardals kirke står det ingen tiendeoppgaver, bare notatet om bortbygslingen.

Ved utgangen av 1300-årene var Maridalen folketom. Katastrofen som har hjemsøkt dalen et par mannsaldre tidligere var svartedauen. Maridalen som et avsides strøk ble sikkert rammet mindre av pesten enn de større, sentrale og mere folkerike bygder, men det udelige resultatet skulle nettopp bli full avfolking av utkantstrøkene. Pesten rev bort så altfor mange mennesker i den tettere delen av Oslo-området. Resultatet ble at mange store og gode, sentralt beliggende gardar ble øde, uten mennesker til å foreta den daglige driften. Hva er da mer naturlig enn at de gjenlevende i smådalene og utkantstrøkene bryter opp og slår seg til bedre steder? — I alle fall førte det til at Maridalen ble liggende øde og forlatt i flere hundre år. Først i annen halvdel av 1500-årene blir det på ny bosetning i dalen.

Fra disse tidligere tiders bygninger finnes det ingen bevarte i dagens Maridal — med unntak da av kirkeruinen. Kommer vi frem til slutten av 1600-årene er vi straks på sikrere grunn, med hensyn til bevarte bygninger. Skjerven, har i dag en sidebygning som opprinnelig var hovedbygningen på garden. Huset har gode proposjoner, og ble reist en gang i slutten av 1600-årene. Like etter 1700 ble buret og ene delen av hovedbygningen på Nordre Vaggestein ført opp. Låsbeslaget på stabbursdøra viser en sen 1600-talls låsformer. Kanskje en Lima-lås. Av 1700-talls bygninger har vi mange i Maridalen — husmannsplassen Låkeberget, som er meget beundringsverdig, sekslaftet med ei stue på 9 x 6,5 m, samt kammers og kjøkken med stor muret grue. Stua på Skar, søndre, har bevart en rekke 1700-talls detaljer som bevarte hengs-

Nedre Kirkeby i 1844 — i Johan Christian Dahl's strek.

ler og synlige sperre i taket i alle rom. Fra samme tid er også en stolpebod, kanskje den eldste bevarte stolpebod i Oslo-området. Her er det en åpen svalgang med oppgang til loftet. Bygningen har fått lov til å forbli upanelt. Under Nes gard lå alle husmannsplassene i Neskroken. Det er Bakken, Brenners, Vestby, Sitt på, Nordby og Vårnhus. Disse små idyllene ble for det meste ført opp i annen halvdel i 1700-årene. Plassene forteller om ei husmannsgrend som på sitt enkle vis vitner om små folks kår før i tiden. Grenda er enestående i hele Oslo-området. Rives disse plasser må det betegnes som kvalifisert vandalisme! Bare navnene på stedene er kulturhistorie i seg selv. — «Vårnhus» — våren må komme tidlig her, navnet er mulig unnfanget en vårdag med strykende unnvær til ange av at hele naturen og tilværelsen skifter hamm. Sitt på forteller at plankekjørere kunne slenge seg på lasset etter tunge kneiker for hest og mann. På Sander som i sin tid var største garden i Maridalen, ligger en lang, smal drungstuebygning. I dag er dette gardens eldste hus. Samme alder har også

den eldste kjernen i hovedbygningen på Kasa, fra omkr. 1770—80.

Av empire-bygninger er det også flere. I 1814 er hovedbygningen på Brekke ferdig. Ført opp etter tegning av arkitekt J. Løser. Brekke er den eneste bevarte bygning av Løser ved siden av ombyggingen av Jarlsberg hovedgård. Tradisjonen vil ha det til at bygningen er ført opp som jaktslott for herren til Bogstad, statsminister Peder Anker. Av mange regnes Brekke som innfallsporten til Maridalen.

Av den gamle stangjernhammers bygninger er to bevart — bestyrerboligen som i dag kalles Møllerstua fra tiden like etter 1800 og Blåsås som var bolig for et par av hammersmedene. Denne bygningen er fra omtrent samme tid, omkr. 1800 — eller kanskje noe før. En gang i 1830-årene føres den nåværende hovedbygning på Skar opp. En Anders Næss overtar garden i 1833 og han er uten tvil byggherren.

Den stilrene empire-bygningen på Turter er dessverre bare et minne. En fin sen-empire bygning er Nes, som også er blitt «klus-set» unødvendig med idet fasadeutstyr og detaljer i schweitzerstil er fjernet.

Det som slår en når alle bolighus i dalen vurderes under ett, er at vi møter fellestrekk! Gjennomgående kan bygningene se relativt langstrakte ut. Men opprinnelig er stuene utviklet fra ei treromsstue — med forstue (som i Maridalen kalles kammers), stue og kammers (det siste rommet blir i dalen brukt som kjøkken). Skal man så ha ei større stue blir bare nye rom lagt til den ene siden, derav det lange preget. Midtpartiet blir da relativt smalt og består av et gangrom og et kammer bak dette. Disse to rommene var opprinnelig i Maridalsstua kammers og kjøkken. Det virker som de små gardene og plassene beholder treromsstua, mens de større gardene får hus med en planløsning mer av den såkalte midtkammertypen. Denne typen av hus fikk stor utbredelse både i Norge og i Sverige, om enn plasseringen av kjøkkenet ikke er den samme alle steder.

På Nedre Kirkeby sto det helt til det siste en parlåve. Her var det midt i bygningen underlåve med — treskelåve over. Det

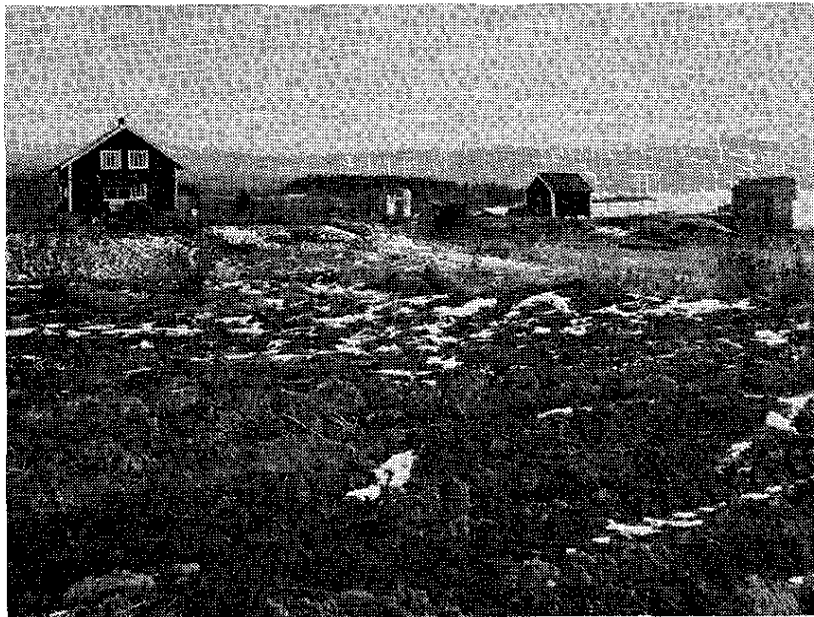
fine var at stallen var laftet i ett med låven. Vi hadde en tidlig konsentrasjon av uthus — med låve og stall. Slike uthustyper begynner man å føre opp i slutten av 1700-årene.

Stolpeboden eller loftet på Skar har en åpen svalgang med oppgang til loftet. 1. etasje er delt i to store rom. Her kunne man ha mel, kjøtt, flesk og melkeprodukter i første etasje og korn i loftet. Gardens mest solide lås kom her, og på mange steder var det slik at stolpeboden var det eneste hus på garden som virkelig kunne låses. Like til det siste har man unngått å sette vinduer i bygningen. Ved det oppnår en at det ikke blir for kaldt om vinteren og ikke for varmt om sommeren.

Husene på Maridalsgardene ligger mer eller mindre regelmessig rundt et stort tun. Som regel har innhusene ligget gruppert for seg og uthusene på en annen kant av tunet. Litt til side for hovedbygningen finner vi ei drengestue og ei stolpebu eller et stabbur. Deretter følger uthusene som på den gamle garden ofte var så store at det måtte bli et rommelig tun. Som regel er det alltid en viss avstand mellom de enkelte husene. Det interessante er at man ser hvor langt menneskene på garden i sin tid var villige til å bære høyet fra løe til fjøs i det daglige fjøsstellet.

Av dette kan vi ganske enkelt lære å forstå folks praktiske sans — deres eget ønske om velvære. — Her står vi overfor en forøkning av vernetanken. Før var det ene hus verneverdig i seg selv. Det er det fremdeles, men like verneverdig er området omkring huset — det miljøet som omgir bygningen.

I Maridalen er det ikke bare den enkelte bygning som kirke-ruinen eller gamlestua på Skjerven, men hele tunet, med de forskjellige bygninger fra ulike tidsepoker. Husene på garden, selve tunet, har alltid vært rammen omkring folks daglige liv og virke. Det har artet seg forskjellig hos storfolk og småfolk — fra storgard til husmannsplass. Det har skiftet fra landsdel til landsdel. Av tunet med husene kan vi lære folks formsans og skjønnhetsglede å kjenne, og også folks praktiske sans og realisme. Tunene vil forandre seg, nye moderne bygninger er satt opp og de gamle er blitt borte. Det er en prosess som er nødvendig under de forhold som det moderne jordbruk nødvendigvis skaper. Folks krav

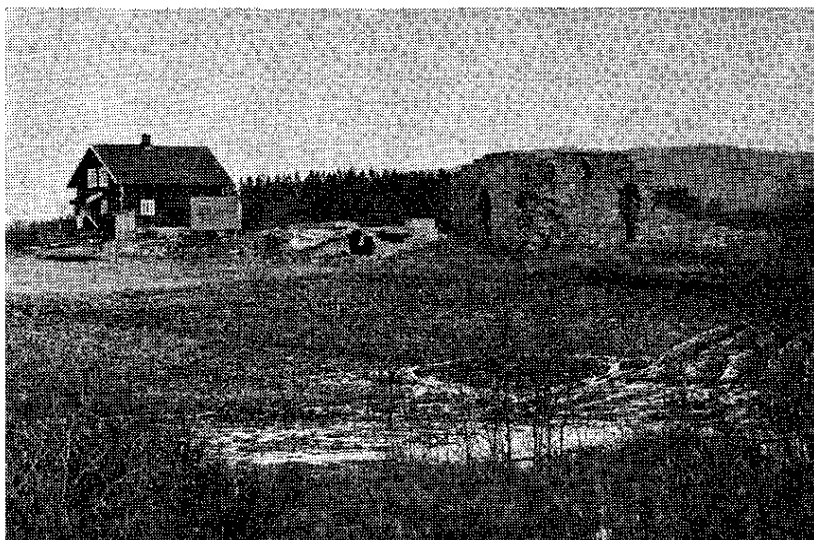

Milljøvandalisme på Nedre Kirkeby! Man fremhever ikke kirkeruinen — snarere det motsatte. Den fine jevne hellingen fra våningshuset på garden og ned til kirken representerte før en helhet som nå for alltid er borte. Tilbake står det et våningshus som fanger all oppmerksomhet.

til mer bekvemmelighet og hus som er lette å arbeide i, har hatt betydning i denne prosessen.

Tunet var nordmannens verden. Her hørte han hjemme og her fikk hans liv mening. Den norske garden trer alltid klart fram i landskapet. Det som bidrar til dette er det enhetlige byggematerialet, den samlende fargevirkning og den fastsatte grupperingen. Vinterstid da husene ligger som en mørk kontrast mot den hvite snøen, kommer disse utpregete karaktertrekk klart fram. Det faste punktet, garden, ble et sikkert sted som ga grobunn for en levende og rik folkekultur. Den dekorative bygdemaling som vi møter i enkelte bygdelag, er en virkningsfull kontrast til fargeløsheten utenfor stua, som særlig om vinteren kunne holde drømmen om vår og grøde levende.

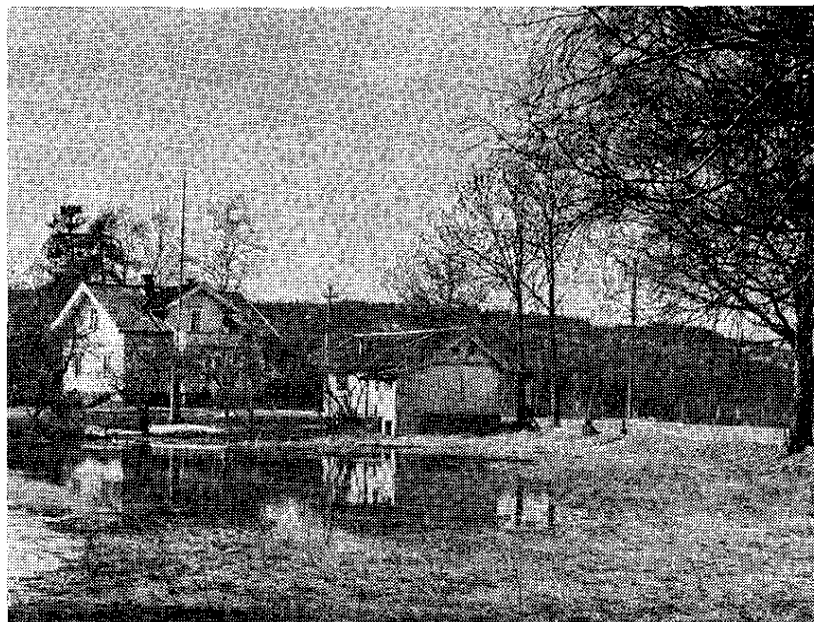
Våningshuset på Nedre Kirkeby som nå dominerer — men hvor er så tunet?

Man kan følgelig ikke fjerne hus i et tun uten at dette fullstendig skifter karakter. Alle bygninger er da vesentlig for at vi kan tale om helheten i et gardsmiljø. De forskjellige gardar i Maridalen med sine bygningsgrupper danner hvert sitt karakteristiske helhetsbilde — miljøer. Helheten kan bestå i at bygningene har et felles preg, eller at de uansett stilpreg danner en karakteristisk eller typisk gruppering i forhold til annen bebyggelse eller landskap.

Det man må få i Maridalen er en lovmessig hjemmel for miljøfredning. For løsrevet fra sin miljømessige sammenheng kan selv det «lekreste» hus virke amputert. Riving i dalen må for alle tenkende mennesker fortone seg som en grotesk tanke. Derfor er det gledelig at vi tilsynelatende kan registrere at gamle, fastlåste holdninger er i ferd med å bli oppmyket av et nytt helhetssyn på verdien i kulturmiljøet. Miljøet i kulturbygda Maridalen med særmerkte bosettings- og næringstradisjoner representerer en middelaldertradisjon som må holdes i hevd.

«Fremtid for fortiden» var et slagord som ble formulert et par år tilbake i forbindelse med Fortidsforeningens jubileum. Man mener vel med dette at man er kommet så langt at vi kan la fortiden få den plass den fortjener i vår samtid. Likevel blir vi til stadighet minnet om at til tross for alle fine slagord, er vi ikke kommet så langt med hensyn til å ta vare på verneverdige bygningsmessige miljøer eller enkeltobjekter. Maridalen fortjener at vi må være villige til å rehabilitere dalen og miljøene her. Er man ikke villig til dette har enda ikke «Fremtid for fortiden» fått sin rettmessige plass i Oslos miljø.

Mot kulturvandalisme oppløftet Victor Hugo et rop for snart hundre år siden. «Guerre aux demoliteurs!» — Krig mot ødeleggerne. — Bruken vi ropet i dag er det med en følelse av avmakt. Kampen er nå mot dynamitten og bulldozeren — mot rasjionali-

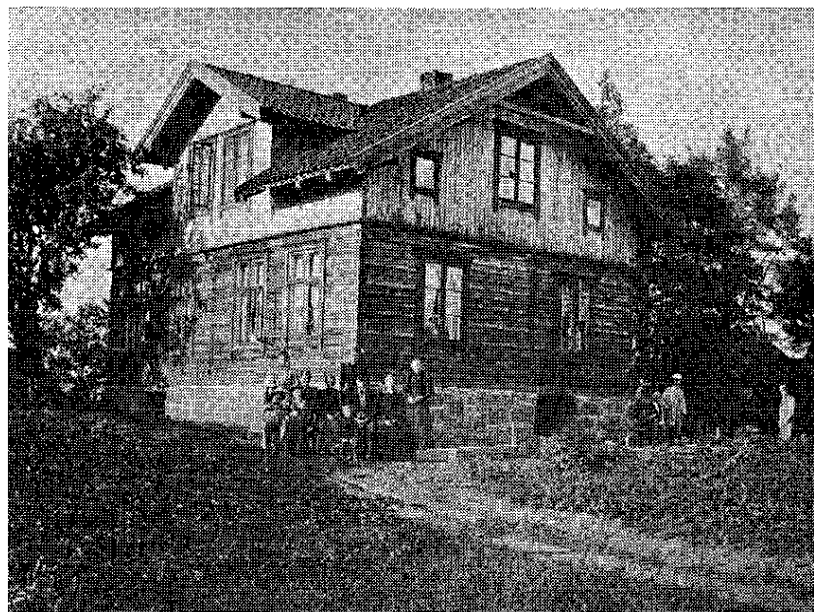
Låkeberget slik det var like før stedet ble revet.

teten. Det denne klarer å forme — er et goldt naturdrepende bilde. Kravet om menneskelig trivsel blir først hørt når det er forsent.

«Maridalens Venner» er ikke «reaksjonære», vi vil ikke stanse utviklingen. Men vi mener at man ikke må stirre seg blind på enkelte sider, mens man glemmer fortiden. Appellen fra oss er at det må bli fart varsomt fram slik at man kan redde naturgitte verdier og stedegen kultur. Blir Maridalen tatt hånd om med kjærlig omhu er det til glede for kommende slekter.

Det området som i dag er dekket av Oslo by, var i høymiddelalderen en stor bondebygd omkring en ganske liten by.

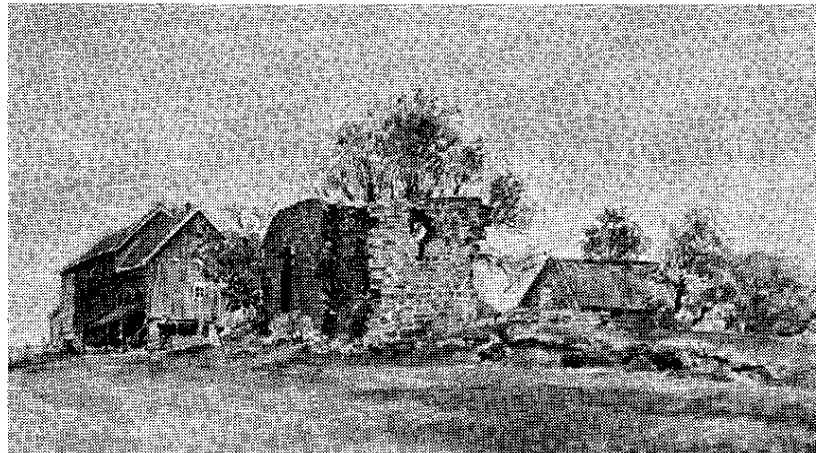
Som en liten rest ligger Maridalen der ennå — stille og forlokkende, omgitt av storbyen med tusener av mennesker. Da «Komiteen for bevaring av de gamle Akergårder i 1964 avga sin

Låkeberget, omkring 1900.

innberetning om den gamle bygningskultur i Aker het det at Maridalen har områder av sjelden verdi. Komiteen sier — «Den (Maridalen) inntar en merkelig særstilling ved at den har kunnet ligge så å si uberørt tett inntil boligbebyggelsen. Maridalen er et kjærte eie for hele byens befolkning og komiteen håper at dalens fremtid vil bli vurdert ut fra de opplysninger som legges frem i innstillingen». — Verdien av dalen — den antikvariske og kulturhistoriske, er etter min mening ikke blitt mindre i dag.

Rolf Rasch-Engh

Kirkeruinen, september 1913. Merk potetkjeller over kirkens kor til høyre.

Maridalsvenn på fremste kommunale skanse

Maridalen har ikke hatt sine beste forkjempere på de fremste kommunale skanser. Der hvor de administrative organer fant den minste malurt ved det liv som utspant seg i den tradisjonelle dalen, sørget de folkevalgte for en rask og effektiv iverksettelse av forslagene.

Inntil et visst punkt. Man begynte etter hvert å undre seg over rivingen i dalen. Hordan kunne det ha seg at gamle driftbygninger kunne forurense vannet? Var ikke dalens egenart en verdi som burde bevares?

Nåværende kommunalråd Erik Mår var en av de første som begynte å få et annet syn på dalen. Tilskyndet av folk i dalen som så hvor det bar, foretok Mår en befaring i dalen. Ved selvsyn kunne han konstatere den vandalisme som var i ferd med å skje. Sier Mår idag:

— Det er blitt meg fortalt at det engang gikk ut et påbud om at våre stavkirker skulle rives. Noe tilsvarende var i ferd med å skje i Maridalen. Min bakgrunn for å interessere meg for dalen var naturvern hensyn. Da jeg fikk oppfordringen om å sette meg inn i det som skjedde i Maridalen, gikk jeg gjennom hele dalen og ble skrekkslagen over det vi var i ferd med å gjøre.

Det er et spesielt bygdesamfunn vi finner i denne dalen, en blanding av nydelig natur, av romantikk og kultur. — Maridalen representerer en annen tid, en mer avstresst tid. Av psykologiske grunner kan vi ha et behov for å søke tilbake til en slik tid. Jeg tror vi har muligheten til å realisere noe av oss selv i dalen, gjøre ting vi savner i den daglige bytilværelse. Særlig stor betydning tror jeg den kan få for barn.

— Det var vel ingen enkel sak å begynne arbeidet mot den kommunale kvern. Hvordan gikk det til?

— Jeg så meg om etter muligheter til å stoppe den utvikling vi var kommet inn i. I denne loven heter det at kongen skal kunne bestemme at egenartede landskaper, bl.a. som ramme om kulturhistoriske miljøer, bare skal utnyttes på en slik måte at egenarten bevares. Denne passus ble utgangspunktet for det praktiske arbeid.

Siden henvendte jeg meg til en gruppe ved landbrukshøgskolen på Ås som under ledelse av Erik Langdalen vil utarbeide en plan for dalen. Nå er dessverre ikke dette lenger mitt område i kommunen, kommunalråd Ole Bjune er ansvarlig for dette nå. Men for all del: Det som foregår i Maridalen interesserer meg fremdeles.

— Rivingen?

— Rent generelt kan en si at en ikke trengte å rive gårdene fordi dyr ble forbudt. Vi får være glade for at en har unngått riving av gårder som Sittpå, Lille Brenningen og Store Brenningen. Uthuset på Kirkeby er jo revet nå, det kan forsåvidt beklages, men så langt som en der var kommet var det ikke forsvarlig å bygge det opp igjen.

— Opphør av husdyrhold — var det nødvendig av hensyn til byens drikkevann?

— Jeg våger ikke å sette meg opp mot ekspertene når det gjelder vann. De foreløpige undersøkelser av vannet tyder på at det verken er verre eller bedre etter at dyreholdet opphørte. Det jeg håper er at dalen igjen kan ta imot et utstrakt dyrehold, men dette kan først skje når byen har sikret seg andre drikkevannskilder, kanskje om ti års tid.

H+O 95/72

K 70

Frontmotor 105 HK SAE
vannavkjøling. Forhjul-
trekk. 700 l. bagasjerom.
Kjøreegenskaper utenom
det vanlige. Snelleseler.
Varmetråder i bakruten.
Nakkestøtter. Liggeseter.

K 70 1973

IMPORTØR:

Hurald A. Möller

Anemone Blomster

INGRID GULBRANSEN

Heimdalsgt. 28 - Oslo 5

Telefon 68 54 87

KEDDELL & BOMMEN^{A/s}

FRYSJAV, 33 D - TLF. 23 35 80

Kjemikalier/råvarer - Smøremidler

Plast-halvfabrikata fra lager

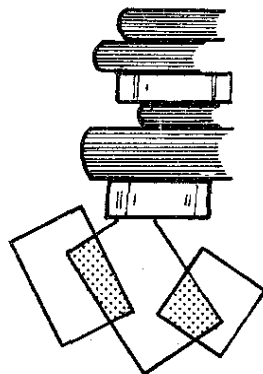
TREN OG TRIM PÅ RULLESKI

*Eliten bruker
Oddmund Jensens Modell.*

IVAR ODD FORMO
FRYSJAVEIEN 33 - OSLO 8

A/S INGENIØR
GUNNAR M. BACKE
ENTREPRENØRFORRETNING

KJELSÅSVEIEN 160
POSTBOKS 25, KJELSÅS

BØKER TIDSSKRIFTER

Kontakt oss for priser
og leveringstider

SVERRE KILDAHLS BOKTRYKKERI
Biskop Jens Nilssønsgt. 5 - Oslo - Tlf. 67 06 35
Postadresse: Grensen 12 B, Oslo 1

Utfarten til Maridalen har gamle tradisjoner — en skidag fra før 1900.

— De nevnte at barn kan ha glede av Maridalen. På hvilken måte?

— Jeg tror at barn har et behov for å være i pakt med naturen, ikke bare flora, men også dyreliv. En kan bare se hvordan barn fryder seg når de får klappe et dyr. Tidligere var det ekskursjoner til Maridalen for å se det dyreliv som var der. Dalen ligger så nær inntil bykjernen at dette igjen bør bli mulig.

— Fra lærerhold er det antydnet at det bør opprettes leirskoler i Maridalen?

— Vi bør se med velvilje på alle slike forslag. Samtidig er det klart at dyrehold ikke kan komme på tale så lenge dalen er servituttbelagt. Imidlertid kan en i samarbeid med Helserådet finne fram til ordninger som gjør det mulig å bruke enkelte gardar til leirskolevirksomhet iløpet av kort tid.

— Hva vil skje når servituttene bortfaller?

— Presset mot dalen vil helt sikkert øke, og det må være

klart for alle at dalen egentlig kan benyttes til en rekke formål. Den tid som gjenstår før dalen blir frigitt, bør vi bruke til å diskutere hva vi vil med Maridalen, slik at vi når den tid kommer kan bruke dalen slik vi virkelig ønsker. Det mest ønskelige er vel at Maridalen blir et rekreasjonsområde. Når Maridalsvannet blir frigitt, kunne jeg f.eks. tenke meg at vannet kunne brukes til forskjellige roaktiviteter, bading osv. I så fall må vi bygge anlegg til dette som passer i dalens stil og tone.

— Hva er Deres syn på Maridalens Venner?

— Jeg er særdeles glad for at denne foreningen ble stiftet. Etter min oppfatning var det nødvendig at vi fikk en forening som kunne forsvare dalen mot videre inngrep. I tillegg har foreningen gjort et utmerket arbeid både historisk og kulturhistorisk. La meg også nevne velforeningene i dalen, også de har bidratt til øket forståelse for dalen.

Sier altså Erik Mår, denne forunderlige Høyremannen som har et spesielt øre til hva grasrota mener. Iløpet av det året han har vært kommunalråd er resten av Kirkebylåven revet. Mår var syk da dette skjedde, men ville ikke ha motsatt seg fortsatt riving. Men ytterligere riving i dalen vil han ikke gå med på, slik han ser det i dag.

Maridalen har omsider fått en venn på den fremste kommunale skanse. Det kan komme godt med i tiden som kommer.

Per Erik Bjørklund

Den eldste kjente tegning av St. Margaretha-kirkens ruiner

Tegningen er utført av professor Gregers Fougner Lundh. Han hadde som ung løytnant gjort seg særlig bemerket for sin innsats i krigen mot Sverige 1808. Etter krigen ble han så i meget ung alder utnevnt til den første professor i meteorologi ved universitetet i Kristiania.

I 1823 holdt han på å forberede seg til en lengre fottur, visstnok opp til «Jotunfjellene». Han søkte da undervisning hos sin kollega professor Chr. Hansteen i hvorledes barometermålinger skulle utføres. 4. mai 1823 tok Lundh seg en tur først opp på Grefsenåsens høyeste punkt, hvor han kl. 9.30 konstaterte barometerstand, temperatur, osv. Derfra går turen til plassen Nedre Oset ved Maridalsvannets utløp, hvor han kl. 11.06 foretar de samme målinger. Kl. 12.15 er han ved «St. Mariæ Kapel ved Maridalsvandet omtrent 4 Fod over Fundamentet» og turen avsluttes kl. 14.35 ved «høieste Punkt af Veien mellem Maridalsvandet og Christiania straks nendenfor Korsvolden».

På denne turen laget Lundh sin skisse av kirkeruinen, slik den

*Remains of St. Maria's Chapel in Maridalen
4 Dec. 1879*

da så ut og med Maridalsvannet i bakgrunnen. Den potetkjelleren som senere ble bygget over kirkens kor ser vi ikke her. Kirkens nordre mur ser ut til å være mer bevart her enn på senere tegninger. Lundh tegnet videre en oppmåling av kapellets grunnplan med tilføyde mål i alen og tommer. Vi ser også at veien svinger ut til høyre for ruinen, det er den gamle vei som fremdeles i fjor kunne gåes over jordene vestover til Hammeren. Veien ble imidlertid lertid pløyet opp nærmest kirkeruinen sommeren 1972.

Til høyre på tegningen ser vi litt av den eldgamle solide tømmerlåven som kommunen nå har rasert fullstendig. Den forurenset jo vannet! Vi får være glad for at Gregers Fougner Lundh fikk oppleve Nedre Kirkeby som et driftig gårdsbruk og en idyll uberørt av kommunal kortsynthet og ubetenksomhet.

Jahn Børe Jahnsen

Elever ved Maridalen skole omkring 1910

Vi vil i dette og senere nummer av foreningens årsskrift bringe gamle gruppebilder fra Maridalen. I vårt bildearkiv har vi allerede endel slike bilder og vi bringer her det første, et klassebilde fra Maridalen skole ca. 1910. Vi vil nå gjerne ha lesernes hjelp til å navnfeste flest mulig av elevene og vi vil også gjerne vite fra hvilket sted i dalen de var og hvor det senere ble av dem. En eldre maridøl, fru Elvine Persson, har hjulpet oss et stykke på vei, og vi trenger nå hjelp til å finne ut resten av elevene og kanskje utfylle fru Perssons opplysninger ytterligere, eller korrigere dem. I neste årsskrift vil vi så bringe bildet med forhåpentligvis fyldige opplysninger om alle elevene. De som har opplysninger bes henvende seg til undertegnede eller en annen i styret. Og så til bildet; rekkene er nummerert A, B, C, D og E forfra og bakover; elevene er nummerert 1, 2, 3 osv. fra venstre mot høyre.

REKKE A:

1. Ågot Møllerstua, fra Hammeren, ble gift med Jørgen Sand på Hallset ved Skar, bor nå visstnok på Adamstuen i Oslo.
2. Olga Halvorsen, bodde visstnok i et av lysverkets hus på Hammeren.

3. Navn ukjent, bror av A 4.
4. Navn ukjent, søster av A 3.
5. 6., og 7. Alle ukjente.
8. Olga Vestby, fra Vestby i Neskroken, bor nå på Solemskogen, søster av fru Emma Pettersen på Ullevålsetra, søster til E 3.
9. Emma Brua, fra den forlengst nedrevne plassen Brua ved Hammeren, søster til D 8.
10. Fornavn ukjent, etternavn Lippert, fra Nordbråten ved Skar, søster til D 7.
11. Anna Halvorsrud, fra Halvorsrud ved Skar, søster til B 10, bor på Grefsen.
12. Betsy Trondsen, ble gift med postbud Solberg og bodde på Myrvoll ved Sanderemosveien.
13. Torbjørg Brynjulfsen, bodde på Hammeren, søster av D 11.
14. Rikka Brodin, fra Søndre Skar gård, søster av B 5 og C 9, ble gift Skreiberg.
15. Helga Kallerud, fra Kallerud ved Kirkeby.

REKKE B:

1. Margit Kasa, fra Kasa gård, gift og nå bosatt i Sokna på Ringerike.
2. Olga Magnussen, fra Turterbekken nord for Maridalen skole, søster til E 9.
3. Agot Vårnhus, fra Vårnhus i Neskroken, hvor hennes mann fremdeles bor.
4. Olga Nes, fra Sittpå i Neskroken, søster til Elvine Persson, ble gift med Borgvald Berntsberg, fra Berntsberg ved Sander.
5. Lissy Brodin, fra Søndre Skar gård, søster til A 14 og C 9.
6. Anna Indrebø, datter til lærer Indrebø, ble gift Sundby og flyttet til Røros.
7. Gina Dalen, fra den forlengst nedrevne plass Dalen ved Jøndalsbekken på østsiden av elva ved Skar.
8. Jenny Sundby, fra Rugda-grenda på Gamleveien, søster til C 2, ble gift med Kristian Bakken fra Bakken i Neskroken.
9. Ukjent.
10. Sigrid Halvorsrud, fra Halvorsrud ved Skar, søster av Torbjørn Halvorsrud, som bor der fremdeles.
11. Margit Sannerberget, fra Sannerberget nord for Sander gård.
12. Ukjent.
13. Ragna Nøkleby, bodde i en nå nedrevet stue ved brua over Dausjøelvas utløp i Maridalsvannet, flyttet senere til Hammeren, bor nå visstnok på Grefsen.
14. og 15. Begge ukjente.

REKKE C:

1. Ukjent.
2. Navn ukjent. Visstnok født og oppvokst i en av stuene i Rugda-grenda på Gamleveien. Etternavnet muligens Sundby. Kom visstnok senere til Bakken i Neskroken som tjenestegutt.
3. Oskar Lørenskogen, fra Lørenskogen nord for Movann.
4. Oskar Vårnhus (fornavnet muligens galt), fra Vårnhus i Neskroken.
5. Harald Vestby, fra Vestby i Neskroken.

6. Lærerinnen, frøken Olsen, ble senere gift Andersen og flyttet til Drammen.
7. Lærer Indrebø, flyttet fra Maridalen i 1911 og ble da lærer på Kjelsås.
8. Lærerinnen, frøken Hol, flyttet senere fra Maridalen.
9. Ivar Brodin, fra Søndre Skar gård, hvor han senere ble gårdbruker og hvor han fremdeles bor, mens sønnene driver gården.
10. Olaf Kasa, fra Kasa gård, bror til Jørgen, Alfred og Anton (Jakobsen). Sønn til Jakob Bomstua, fra Bomstua på Greveveien?
11. Ukjent.
12. Ole Mikkelsen, fra plassen Lurhølet ved Snippen, (revet ca. 1930), bror til E 1.

REKKE D:

1. Ukjent.
2. Torleif Paulsen, fra Halvorsrud ved Skar, flyttet senere til Dalheim ved Skar.
3. og 4. Begge ukjente.
5. Peder Kallerud, fra Kallerud ved Kirkeby.
6. Ukjent.
7. Hartvig Lippert, fra Nordbråten ved Skar, senere utflyttet, bror til A 10.
8. Wilhelm Brua, fra den forlengst nedrevne plassen Brua ved Hammeren, bror til A 9.
9. og 10. Begge ukjente.
11. Brynjulf Brynjulfsen, bodde på Hammeren, bror til A 13.
12. Ragnvald Indrebø, som senere ble biskop. Sønn til lærer Indrebø og bror til E 8.
13. Ukjent.

REKKE E:

1. Fornavn ukjent, etternavn Mikkelsen, fra plassen Lurhølet ved Snippen, bror til C 12, flyttet senere ut av dalen.

2. Oskar Sakariasbråten (Sakris), fra Sakariasbråten øst for elva ved Skar, bror til Eugen Johannesen, den senere formann i Oslo Arbeiderparti.
3. Magnus Vestby, fra Vestby i Neskroken, flyttet senere ut av dalen, bror til A 8, bror til fru Emma Pettersen på Ullevålsetra.
4. 5. og 6. Alle ukjente.
7. Ole Nes, fra Sittpå i Neskroken, bror til Elvine Persson, bror til B 4.
8. Ludvig Indrebø, ble senere ingeniør, sønn til lærer Indrebø og bror til D 12 (biskopen).
9. Adolf Magnussen, fra Turterbekken nord for Maridalen skole, bror til B 2.

Nå håper vi altså at eldre maridøler kan hjelpe oss med å navnfeste de ukjente og fortelle oss hvor det er blitt av elevene, og ellers utfylle og eventuelt korrigere de opplysningene vi allerede har. Send opplysningene direkte til Maridalens Venner eller til undertegnede. Om noen helst vil gi opplysningene muntlig og kanskje også har andre opplysninger av interesse for oss som driver litt med dalens historie, så vil vi gjerne høre fra dere og avtale tid for en maridalsprat. (Undertegnede er for tiden bosatt utenbys og kan derfor bare treffes i Oslo i skoleferiene). Lykke til med skolebildet. Har dere forresten andre gruppebilder fra gamle dager i Maridalen, så vil vi gjerne kopiere dem for vårt bildearkiv.

Jahn Børe Jahnsen

Litt om tømmerfløting...

Frømdeles fløtes det hvert år litt tømmer gjennom Skjærsjøelva og over Maridalsvannet fram til Brekkestranda. I Skarselva og Dausjøelva er det slutt.

Tradisjonen synes å ha vært at profesjonelle fløtere fra bl.a. Solør og Odalen tok seg av tømmeret fram til Maridalsvannet, men over til Brekke var fløtinga maridølenes jobb. Da jobbet de «i vannet».

Opprinnelig brukte de nok robåter til slepinga. Først i 1924 fikk de en motordrevet slepebåt, «Mari II» ble visstnok bygget i 1930, men ble satt i drift på Maridalsvannet i 1932. «Mari I» hadde vært en trebåt, mens «Mari II» var en solid jernbåt. Den var 8 meter lang og 2,3 meter bred og hadde en motor på 10 hestekrefter. Skipperen på «Mari II» het Kristian Bakken og han bor frømdeles på det lille småbruket Bakken sørligst i Neskroken. Rett nedenfor Bakken, i Dausjøelvas utløp i Nesbukta i Maridalsvannet, pleide «Mari II» å ligge fortøyd når den ikke var i bruk. Mange vil nok huske den, for den var i drift helt fram til 1966.

Den ble brukt til grovsortering og sleping av sag- og sliptømmer. Skipperen forteller at båten ble fortøyd i Geitøya og deretter vinsjet man tømmeret fra Nesbukta til Geitøya. Så fortøyet båten i Brekkestranda og tømmeret fra Nesbukta ble vinsjet dit.

Sesongen kunne vare fra juni til oktober. En gammel nordmarking, Gustav Finstad, forteller at fløtinga i Maridalsvannet var en sur jobb så sent på høsten som i oktober. Da kunne det fryse is i grimene under opptrekket på Brekke. Her ble det brukt hester og vogner under opptrekket, men folk sto i vann til livet for å få arbeidet raskt unna. Akk ja — det var da det, og itte nå!

Jahn Børe Jahnsen

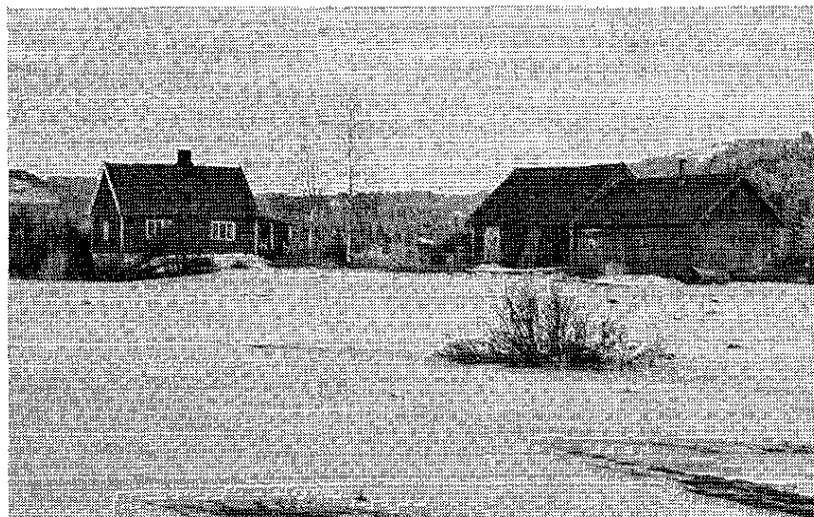
Hva blir bevart i Maridalen

For medlemmene kan det være av stor interesse å se den planen som i dag, november 1972 bestemmer Maridalens utvikling (skjebne). Den bygger i det vesentlige på en betenkning fra skogsjefen avgitt 1. oktober 1971 til teknisk rådmann. Planen kalles for — Rivingsplan for kommunal bebyggelse i Maridalen, Lillomarka og Østmarkas nedslagsfelter — i et skriv fra teknisk rådmann til Oslo formannskap omfatter følgende enheter:

(Se neste side)

Om rivingen heter det at «skogsjefen skal hjelpe til med å påse at fremtidige rivingssaker i henhold til den vedtatte saneringsplan blir forelagt formannskapet etter forutgående behandling i Skogstyret.»

Videre heter det: «... forutsetningen er at rivingsspørsmålet tas opp når naturlig avgang, fraflytting o.l. gjør det aktuelt, og hver sak vil da bli bragt inn for formannskapet».

Vårnhus — idyllen øverst i Neskroken. Står vi i ferd med å miste plassen? Skal stedet rives, da beboer nå har fraflyttet stedet?

Art	Foreslås revet	Foreslås bevart
I. Forpakterbolig	Lille Brennenga, Store Brennenga, Nedre Kirkeby, Øvre Kirkeby, Bakken, Slippå, Brenners, Vårenhus, Nordby, Tutter og Sørli	Skjervan, Ødegården, Nes, Sander, Sørbråten, Øvre Vaggstein
II. Skogsarbeiderboliger, skogstuer, småbruk og husmannsplasser		
a) Kombinerete småbruk og boliger	Ingen	Nordbråten, Kallerud og Nordseter
b) Rene skogsarbeiderboliger	Sanderberget, Vestby Heia, Steinbråten, Skjærsløen, Sørbråten	Stensrud, Nordbråten, Bergerud Halsset, Skjervan sag, Haugermosen
c) Skogstuer	Setertjern, Koia ved Nordseter, Vaggstein	Ramnagrø, Lauvlund, Aurtjern
d) Husmannsstuer	Ingen	Lokkeberget, Salmakerstua, Engelsrud
III. Andre boliger	Lokkeberget syd, Steinbråten, Dugård, Myrvold, Berntsberg, Ødegården ved Nøklevannet	
IV. Stubberudgårdene	(3 boliger med 12 leiligheter)	Kuskeboligen ved Nøklevannet
V. Hytter bortleid	Vaggsteinkollen, Koia ved Skar, Hullet ved Nordbråten, AUF's hytte i Lillomarka, Kalbakken speidertropp i Lillomarka, Norsk Trekkhundklubb i Lillomarka, Norsk Trekkhundklubb ved Ullevålseter	
VI. Hytter på festet kommunal grunn	Torbjørn Halvorsrud, Thorleif Johansen, Astrid Ellefsen, Erling Schrøder	Skuldhytta ved Ullevålseter, Martin Tranmæl
VII. Lagerbygninger	Skjervan sag	Nordbråten
VIII. Sportsstuer	Ingen	Ullevålseter, Lilloseter

„Økonomisjefen” har ordet

Maridalens Venner er, som de fleste foreninger, avhengig av penger for å kunne utfolde en viss aktivitet. Vår hovedinntektskilde er medlemskontingenten, og vår aktivitet planlegges ut fra det kontingenten vil innbringe. I denne forbindelse er det vesentlig at medlemmene betaler så hurtig som mulig, og helst innen utgangen av mars, slik vedtektene foreskriver. Kontingenten for 1973 blir den samme som for tidligere år, nemlig kr. 10,— for enkeltpersoner, kr. 15,— for familier og kr. 30,— for organiserte grupper. Det er dessuten anledning til å tegne støttemedlemskap som koster kr. 250,— pr. år.

Vi er nå snart 500 medlemmer i Maridalens Venner, så det er mange foreninger som er mindre. Men i betraktning av de mange mennesker som ferdes i dalen, spesielt i helgene, burde vi vel vært flere. Styret har drøftet forskjellige måter å øke medlemstallet på, men har kommet til at de fleste kan virke påtrengende eller irriterende. Personlig kontakt er her meget viktig, så vi vil oppfordre de nåværende medlemmer til å verve nye «Maridalsvenner» blant sine venner og bekjente. Vi kan ikke friste med flotte vervepremier, men håper på litt idealisme. La målet for 1973 være at vi fordobler vårt medlemstall, og dette vil skje hvis hvert av medlemmene i dag verver ett nytt medlem neste år.

Når det er snakk om økonomi, må vi si at vi heldigvis også på dette området har hatt mye glede av boken vår, «Kom til den fagre Maridal». De av medlemmene som ennå ikke har anskaffet et eksemplar, gjør vi oppmerksom på at boken koster kun kr. 10,— (i bokhandelen koster den kr. 20,—). Boken, eventuelt flere bøker, kan bestilles og betales samtidig med kontingentinnbetalingen. «Kom til den fagre Maridal» er på ca. 120 sider, hvorav en god del er illustrasjoner, og den må sies å være en rimelig gavebok, spesielt for medlemmene.

Etter alt dette «mas» om penger vil sikkert noen av medlemmene spørre: «Hva får vi igjen for dette?» Vi har nevnt en ting, nemlig boken, som medlemmene får til selvkostpris. I samme forbindelse kan vi vel også nevne dette årsskriftet som sendes gratis til alle som har betalt kontingenten. Vi må vel også kunne ta med omvisningene våre i Maridalen, selv om disse er åpne for alle. Vi regner med å arrangere 6 omvisninger også i 1973, dvs. 3 omvisninger i mai/juni og så de samme 3 i september/oktober.

Bortsett fra det som er nevnt ovenfor, og som vel må kalles positive tilbud til medlemmene, er vårt arbeid dessverre av «negativ» karakter. Det som tar det meste av styrets tid er kampen mot den kommunale rivingsplanen. Selv om denne er blitt revidert siden den ble offentliggjort første gang, for en stor del takket være Maridalens Venner, står det ennå så mye igjen at vår arbeidskraft må konsentreres om rivingsplanen inntil den er skrinlagt for alltid. I det øyeblikk, som vi håper er ikke altfor fjernt, kan vi sette alt inn på positivt arbeid for bevaring av Maridalen.

Oskar Jahnsen

Maridalen — slik vi ønsker at den skal ligge i fremtiden!

VEDTEKTER FOR MARIDALENS VENNER

Vedtatt på konstituerende generalforsamling 9. juni 1970 med endringer på generalforsamlingen 30. mai 1972

§ 1. *Navn:*

Foreningens navn er Maridalens Venner.

§ 2. *Formål:*

Foreningens formål er å bevare Maridalens nåværende bebyggelse og miljø. Den vil arbeide for å bevare dalens særegne karakter og forhindre rivning av nåværende bebyggelse. Den vil drive propaganda for å øke interessen for dalen som friluft- og rekreasjonssted for innbyggerne i Oslo og omegn. Foreningen vil arbeide for å hindre forurensning og tilsøpling av dalen, og verne om ting av historisk og kulturell verdi. Foreningen vil søke å samarbeide med myndigheter, grunneiere, dalens velforeninger, organisasjoner og skoler. Foreningen er politisk nøytral.

§ 3. *Medlemskap*

Foreningen er åpen for enkeltpersoner, familier og organiserte grupper. Hvert medlemskap representerer én stemme og én valgbar person. Det er anledning til å tegne støttemedlemskap.

§ 4. *Foreningens ledelse:*

Foreningens styre består av 5 medlemmer, valgt for 2 år. Av disse velges det 3 det ene året og 2 det neste. 2 medlemmer velges blant Maridalens beboere. Hvert år velges to varamenn og to revisorer. Formann velges særskilt på generalforsamlingen. Styret konstituerer seg selv med nestformann, sekretær og kasserer. Styret kan opprette særutvalg.

§ 5. *Styrets plikter:*

Styret har den daglige ledelse av foreningen. Formannen innkaller til styremøter. Styret innkaller til medlemsmøter og generalforsamlinger. Medlemsmøter avholdes når dette anses nødvendig. Styret er beslutningsdyktig når minst 3 medlemmer (varamenn) er tilstede og samtlige har fått innkalling. Sekretæren fører foreningens protokoller. Kassereren har ansvaret for regnskapet, medlemskartoteket og kontingentinnbetalingen. Styret forvalter foreningens midler, men større saker må først godkjennes av medlemsmøte eller generalforsamling.

§ 6. *Kontingent:*

Medlemskapet følger kalenderåret. Kontingenten må være innbetalt innen utgangen av mars. Medlemskapet løper inntil det sies opp. Kontingentens størrelse fastsettes av generalforsamlingen.

§ 7. Generalforsamlingen:

Generalforsamlingen er foreningens øverste myndighet. Den holdes hvert år innen utgangen av mai og innkalles med minst 3 ukers varsel. Forslag som ønskes behandlet må være innsendt til styret innen 1. april.

Generalforsamlingen skal behandle:

1. Valg av dirigent.
2. Årsberetning.
3. Regnskap.
4. Innkomne forslag.
5. Fastsettelse av kontingent.
6. Valg.

§ 8. Ekstraordinær generalforsamling

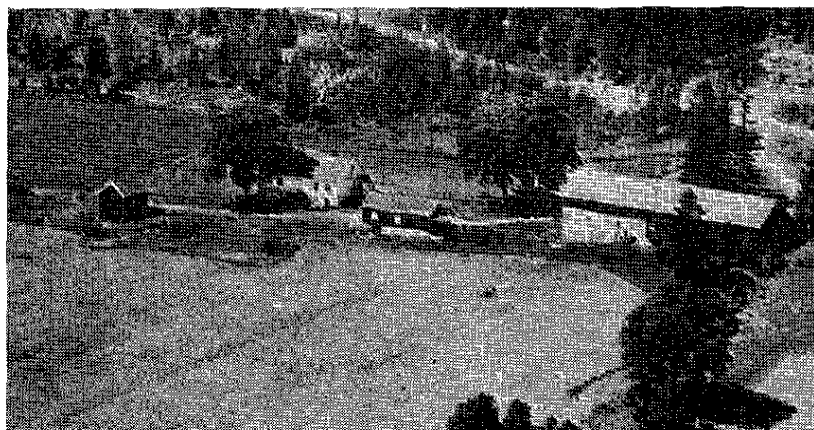
Ekstraordinær generalforsamling kan avholdes når styret finner det nødvendig eller når minst 1/5 av medlemmene krever det. En slik generalforsamling innkalles med minst 3 ukers varsel, og dagsorden settes opp av styret.

§ 9. Vedtektsendringer:

Forslag om vedtektsendring må behandles på ordinær generalforsamling og vedtas med 2/3 flertall.

§ 10. Oppløsning:

Forslag til oppløsning av foreningen behandles av den ordinære generalforsamling hvor det kreves 2/3 flertall for å bli vedtatt. Beslutter generalforsamlingen oppløsning med det nødvendige flertall, innkalles det til ekstraordinær generalforsamling, hvor det også kreves 2/3 flertall for å bli vedtatt. I tilfelle oppløsning kan generalforsamlingen bestemme hvordan foreningens midler skal anvendes, under hensyntagen til at midlene benyttes til Maridalens beste.

NOEN PRAKTISKE OPPLYSNINGER OM MARIDALENS VENNER

FORMANN:

Rolf Rasch-Engh, Grinilunden 9, 1343 Eiksmarka   Tlf. 24 53 97 (privat)
Tlf. 55 66 38 (arbeid)

NESTFORMANN:

Birger Ledang, Veitvedtveien 7, Oslo 5   Tlf. 25 42 08 (privat)

KASSERER:

Oskar Jahnsen, Postboks 100, 1346 Gjøttum   Tlf. 54 36 53 (arbeid)

SEKRETÆR:

Berit Wolff, Østhornveien 10, Oslo 8   Tlf. 23 58 26 (privat)
Tlf. 25 10 82 (arbeid)

STYREMEDLEM:

Olaf Gulbrandsen, Sørbråtveien 78, Maridalen   Tlf. 60 08 48 (privat)

VARAMENN:

Per-Erik Bjørklund, Selvbyggerveien 104, Oslo   Tlf. 15 51 79 (privat)
Thor Knudsen, Kasa gård, Maridalen   Tlf. 60 08 59 (privat)

REVISORER:

Jørgen Sundby, Store Brennenga gård, Maridalen   Tlf. 23 12 12 (privat)
Henrik Laurvik, Sørbråtveien 70 B, Maridalen   Tlf. 60 09 68 (privat)

ANDRE ADRESSER:

Trond Herland, Kroken 3, Maridalen   Tlf. 60 09 84 (privat)
Jahn Børe Jahnsen, Kvåle, 2966 Slidre

POSTADRESSE:

Maridalens Venner, MARIDALEN

POSTGIRO:

20.84.69

BANKGIRO:

6080.20.03326 - Chr. Bank og Kreditkasse

MEDLEMSKAP:

Enkeltpersoner	kr. 10,—
Familier	kr. 15,—
Organiserte grupper	kr. 30,—
Støttemedlemmer	kr. 250,—

MARIDALSBOKEN:

«Kom til den fagre Maridal»
kr. 10,— for medlemmer - kr. 20,— for andre.

Innhold

En hilsen	1
Hvorfor vi verner om Maridalen	3
Maridalsvenn på fremste kommunale skanse	17
Den eldste kjente tegning av St. Margaretha-kirkens ruiner	21
Elever ved Maridalen skole omkring 1910	23
Litt om tømmerfløting	28
Hva blir bevart i Maridalen	29
«Økonomisjefen» har ordet	31
Vedtekter	33
Noen praktiske opplysninger	35